

14

Undersökning av ett gravfält
från järnåldern på Merola parcells mark
i Vintala by av Lundo socken
den 26.6 - 4.7. 1930.

Den 10 juni 1930 meddelade folkskolläraren
F. H. Posti (adress Lieta station) att han den
5 juni av ägaren till Merola parcell i Vintala
by av Lundo socken slaktaren Kalle Mikkola
blivit underriktad om att på parcellen vid
gräfstning hittats, en knippe spjutspetsar och
andra föremål, varpå han, Posti, besökt stället
och förbjudit Mikkola att fortsätta det påbe-
gynnade odlingsarbetet, tills en sakkyndig under-
sökning blivit verkställd. ~~Den~~ Mikkola hade dock un-
der tiden på ett annat, ett 10-tal m längre åt
väster beläget ställe hittat ytterligare några
fornsaker och verktygsbitar. Genom en liten
provgrävning på det sistnämnda stället öve-
tygade sig hr Posti om, att här fanns ett grav-
fält från järnåldern.

På grund av hr Postis anmälan beslöt Arkeo-
logiska Kommissionens Förhistoriska avdelning
att snarest möjligt låta undersöka det nyupptäckta
gravfältet och uppdrag åt underseende
att utföra detta arbete. Undersökningen verkställdes
av mig 26.6 - 4.7. 1930. Fil. Mag. friken E. Kivikoshi och hr Posti
deltogs några gånger i detta arbete. ^{vassgrimmarna på gräset. även puggasna}
Merola parcell ligger på Åura av rögra strand
ca 2 km fågelvägen SO om Lieta station vid Åbo-
Toujola banan och ca 140 m WNW om Ylikirri
hemmans åbyggnader, från vilket hemman parcellen
är utbruten. Merolas byggnader ligger på toppen och
sluttningarna av en Ukraamäki benämnd bergknall
^{på ett avstånd av}
35-60 m W om byavägen och ungefär 300 m SO om
öststranden. Mellan Ukraamäki och stranden reser sig

ett annat berg, som stupar brant ner mot äv. (F. 1).
Det var i sänkan mellan dessa två backar eller
berg, som Kalle Mikkola och hans son Martti
gjorde sina fynd. (Jfr. panoramafotografier nr 1-2,
vars vänstra sida tyvärr skadats genom inbrygande
ljus).

Sänkan var, då jag anlände till platsen, beväxt
med gles barrskog, som i ett smalt bälte sträckt
sig uppför vardera höjden. Det var dock ~~Åke~~ Mik-
kolas avsikt att kugga ner större delen av skogen
och odla upp marken till potatisland, och för detta
ändamål hade han redan grävt några långa diken
utmed och tvärs genom skogen samt grävt upp
en del av området. Vid detta arbete hade fornstämman
blivit anträffade.

De funna föremålen förvarades hos hittarena, som
kunde ge mig noggranna upplysningar om
fyndförhållandena. Det första ~~hög~~ fyndet hade
gjorts av Mikkola junior och bestod i de på foto-
grafier nr återgivna vapnen och redskapen från
400-talet. Föremålen hade hittats på två särskilda
ungefär 1,10 m från varandra belägna ställen, vilka
på den av mig uppgjorda kartan ligga inom rektorerna
ab 4 och b 5. Sakerna hade legat tätt intill varandra, spjut-
spetsarna och knivarne med uddarna riktade mot norr.
(9222: 2-10).

8-14 m västligare hade marken på tre ställen
blivit grundligt genombrädd av Kalle Mikkola,
som mot hr Pastis förbud hade letat efter nya
fynd. Dessa ställen lägo det första, $1,5 \text{ m}^2$ stort, inom
rektorerna k 3 och k 4, det andra ($0,25 \text{ m}^2$) inom b 4 och
b 5 samt det tredje (ca 5 m^2) inom n 2, n 3, o 2, o 3,
o 4, p 2, p 3, q 2, q 3. Närmare 7 kvadratmeter av grävfäl-
tet hade sålunda genom Mikcolas överkan blivit

skövlade. De få härovid funna föremålen, 2 frag-
ment av en rund spännbuckla från vikingatiden, några
mindre fragment av brons- och järnföremål samt några
lerpärlbitar från samma tid överlämnades av Mik-
kola åt mig (9222: 11-20). Tynden tycktes således
giva vid handen att i sänkan mellan Uhoanmäki
och den andra höjden fanns ett tämligen vidsträckt brand-
gravfält, vars äldsta del tillhörde 400-talet och vars
yngre gravar härstammade från vikingatiden. Det
gällde nu att genom grävning utreda hur långt
åt de olika väderströken gravfälten utbreddes sig.

Marken mellan fyndställena för de äldre och de
yngre fynden var mycket jämn och höjde sig obetyd-
ligt eller ca 1 m från öster till väster. Först ett par
m väster om det bredje av Kalle Mikkola „under-
sökt“ stället (se ovan) vidtog bakkens brantare stigning.

Marken var bevuxen med torfligt gräs, ljung, blå-
bärsbuskar m. m., ur vilka här och där en större
eller mindre låg sten stack fram. Dessa några
cm över jordytan synliga stenar voro liksom icke
så många att de för undersökningen hade kunnat
anbyta den tät och vidsträckt stenväggning,
som efter stormens avlägsnande trädde i dagen.

Till en början fastställdes genom provgrävningar
att området närmast väster om fyndställena för
400-talsfynden (eller utorna d 1-5, f 1-5, g 1-5) var
sterilt och icke gav några fynd och att den nyss-
nämnda stenväggningen vidtog först från och med
utorna h 3-5 samt strökte sig därifrån åt W och SW.
Graven eller rättare - de två gravarna från 400-talet
vor således genom ett några ^(ca 5) m brett ^{långt} bälte skilda
från vikingatidsgravfältet. Entigt Meretti Mikkola
hade över dessa gravar funnits en tät stenväg-
ning, som icke skilde sig från den i det yngre grav-

fältet. Mikkola kunde likväl icke uppgeva, om denna stenläggning hade bildat en tydlig upphöjning över den omgivande marken, med andra ord ett lågt jordblandat röse eller om marken hade varit jämn. För egen del är jag böjd för att anse det förra alternativet för det sannolikare, emedan brandgravarna från början av folkvandringstiden i Finland i regelns äro utmärkta av ett högre eller lägre röse. Vid undersökning av fyndställets omgivning åt öster - rutorna a 3, b 3, a 4, a 5 och a 6 - hittades rester av den omtalade stensättningen: medelstora stenar, som lägo så gott som alla under jordytan, vilken dock här knappast var den ursprungliga. Mellan två och tre mindra stenar i rutan a 6 hittades ett ^{fragmentariskt} bronsspänne med lång näshylsa (Fibel mit langer Nadelscheide) och en fragmentarisk krumkniv. Sakerna lägo nära den ^{relativt} nuvarande jordytan och på och mellan stenarna fanns rikligt med brända benrester. Kulturskiktet var tunnt; redan i ett djup av ungefär 20 cm under jordytan mötte orörd sandbotten. I de övriga ovannämnda rutorna inom detta område gjordes blott få fynd av metallföremål (en oval järnsöla, ^{måga} fragment av järnföremål), men anträffades åter rätt mycket brända ben (tillsammans 470 gr).

Efter dessa relativt litet givande grävningar på fyndplatsen från 400-talet, vidtog undersökningen av vikingatidsgravfältet. Under arbetets gång utgrävdes i allt 96 kvadratmeter och konstaterades att gravfältet hade utbrett sig över hela detta område. Gravfältets gränser uppnåddes synbarligen i norr (rutorna i 2, j 2, k 1 - p 1, q 2, s 2) ^{i öster (rutorna i 2 - i 8)} och delvis i väster (rutorna s 2 - s 4, r 5, s 6) men icke i söder (rutorna k 9 - s 9) och sydväst (rutorna s 7, u 8, s 9), där utgrävningen år 1931 måste fortsättas. Overallt, med undantag av

de av Mikhola uppbökade ställena, nätte strax under torven en mer eller mindre tät broläggning av större och mindre stenar, vilka på många ställen bildade endast ett lager, på andra åter lägs i två eller -skurna mycket sällan - i tre varo på varandra. Stora stenar, bland vilka de största mätte ungefär 75-85 cm i längd, 55-65 cm i bredd och 25-40 cm i höjd, förekommo huvudsakligen i det undersökta området södra och sydvästra del. Närmare nordvästra och östra gränserna voro stenarna med några undantag påfallande mindre. De stora stenarna lägs ofta på ett lager mindre. Stenarna voro inbäddade i ett lager mörk kulturjord, vars mäktighet varlade mellan ca 15 cm och ca 40 cm, men för det mesta utgjorde 25-30 cm. Under kulturlaget låg ett orört sandskikt. Att vi här hade att göra med ett typiskt fint brändgräsfält under flat mark, framgår av det ovan sagda samt att av de fynd, som gjordes vid undersökningen!

Vid gravfältets östra periferi (rutorna k 3-5, i 3-8) hittades mycket få finmil av metall och glas (pärlor) och blott enstaka lerhärslbitar och brända benmenlor. Av särskilt intresse var dock ett litet brötkstycke av ett järuspänne jämförbart därtill hörande nälepiral, då det synbarligen härrörde från ett likadant 400-tals-spänne som det av Mikhola junior hittade. Fragmentet hittades i rutan k 5, dock gjordes här inga andra fynd från denna tid. Fyndens antal tilltog mot väster, liksom de brända benbitarnes kvantitet. De ristnärända hittades i mycket små mängder i gravfältets östra och i några rutor i dess mellersta del, ~~men i~~ (i flere rutor blott 1-9 bitar), men i ansevärliga kvantiteter i dess sydvästra hörn (i rutan r 9 523 gr, i q 9 742 gr). På samma sätt förhöll det sig med lerhärslbitarna; medan t. ex. inom sydvästra hörnet

1) Fyndet från Merola äro katalogiserade under nr 9222:2-506.

i rutan p 8 hittades ca 450 lerhärlebitar, i r 6 ca 190, i s 7 ca 166 och i u 8 ca 355, väskdelars antal i rutorna j 2-j 7 mellan 1 och 29 bitar och utgjorde i rutorna i 2-i 8 inalles blott 4 bitar.

Gravgodslet synes vid begravningarna oftast ha blivit spritt över en större yta. Till följd därför är det vanligen svårt eller omöjligt att avgöra, vilka föremål som hört till en och samma begravning. Blott på några få ställen kunde samtidigt nedlagda, till varandra hörande föremål med säkerhet urskiljas. Ett sådant sluteft fynd påträffades i rutan j 2, där ett armband av typen *Aspelin Muinaisjään.* 1328, 1351, en rund spännbuchla av *Aspelins* typ D, ett likartat spänne av typen *Prähistor. Zeitschr.* 1914 Abb. 65c, en smidd halving som *Aspelin* l. c. 1325, delar av bronskedjor, en ryhook av järn med genombrutet beslag, som torde ha varit fastsytt på ett band (ett intressant, tidigare icke i så fullständigt skick hittat redskap [jfr. *Vogesh. Albertum. aus Finnland* pl. 62:6]) och ett dubbelbeslag av brons hittades huggyttrade mellan två stenar, så att något tvivel angående deras sammanhörighet icke kan uppkomma (jfr. fot. nr. 7). Denna kvinnograv torde kunna dateras till slutet av 900-talet eller tiden omkring år 1000. - Möjligen härröra de i rutorna q 6, q 7, r 7 och s 7 hittade kvinnosmyckena - del av en smidd halving, pärlor av brons, glas och emalj (inalles 40 st.), fragment av bronskedjor, ett lyfformigt hängsmycke, en smal kedjefördelare av typen *Aspelin Muinaisjään.* 1424, ett klockformigt hängsmycke, fragment av ett armband av typen *Aspelin Muinaisjään.* 1328, en kniv m. m. - från en och samma begravning, ^{emellan} delar av ett och samma föremål hittats inom olika rutor och andra, likartade föremål fördela sig på alla dessa rutor. Men med säkerhet kan denna slutsats icke dragas. - Sannolikt är också att de över 3 rutor (l 7, l 8 och k 8) spridda vapnen - ett tvåegget svärd,

av Jan Petersens typ X fig 128 (De norske vikingesverd
fig 128 (900-talets början), 5 spjutspetsar av Petersens
typ E, en sköldbuckla som Rygh, Norske Oldsager 565
och en kniv - härröra från en förenämlig krigares
likbejängelse och äro samtidigt nedlagda, ^(kartschiss 4) och att
resterna av en värds klinga och en sköldbuckla av
ofvannämnda typ i rutan q 3 höra i hop såsom
härstammande från en annan mansgrav.

TVÅ fynd, som med säkerhet måste betecknas
såsom slutna, gjordes i det underiäktta områdets syd-
västra hörn, men de saker, som höra till dessa fynd,
funnos här långt innan vikingatidsgrövfältet
anlades. De härstamma nämligen från samma tid
som Mikholas första vapenfynd, nämligen 400-ta-
let. Det ena av dessa fynd gjordes i rutan q 9. Här
lägs tätt invid varandra 2 spjutspetsar, den ena
med hullingar, och en lång huggkniv, två röljor
av järn, en ~~en~~ krumkniv, en pincett av järn, ett
järnspänne med nålhylla (Nadelsheide) och en större
kniv, alla från 400-talet. Men ^{det är} under dessa föremål
funns instucken i jorden med spetsen snett neråt
en spjutspets av Petersens typ E från 900-talet. Det
var uppenbart, att man på 900-talet vid redandet
av en brandgrav funnit det 500 år äldre gravgodset,
men skytt att rubba den gamla graven. Möjligen
har spjutspetsen stückits in under de gamla sakerna
för att hindra den avlidne att lämna sin vil-
plats (kartschiss 5).

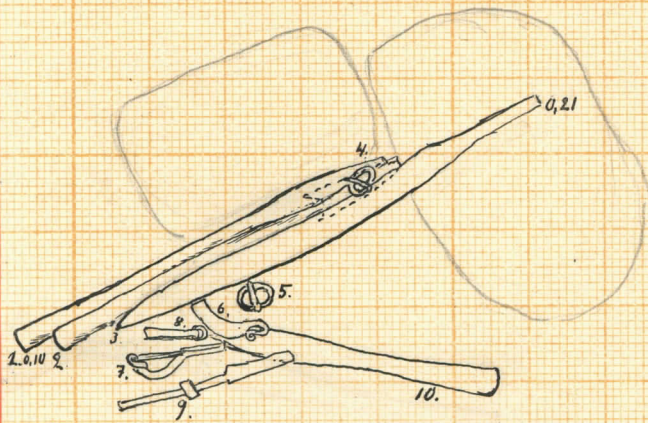
Det andra fyndet från 400-talet anträffades i
rutan s 9 och innehöll ett fyra gånger omböjt och hop-
tryckt toceggat värd, en spjutspets, 2 knivar, en
rölja, ett järnspänne med nålhylla, en krumkniv
och en pincett av järn. Även här hade de gamla sa-
kerna lämnats kvar i jorden, men då de icke lägs
så väl ordnade bredvid varandra som på det först-

nämnda stället (rutan 9) och som de av Mikhol
funna "vapenknippen", hade de kanske blivit i
någon mån rebbade av vikingatidsfolket (jfr kart-
skissen nr). Alldeles invid dessa föremål från
början av folkvandringstiden låg en rund spänn-
buckla av Appelryns typ A (800-talet) samt några
små bronsmycken från samma tid.

Då de två 400-talsgravarna lågo tätt vid kanten av
det undersökt område, ha vi anledning att hoppas
att de för sommaren 1931 planerade grävningarna sko-
la giva oss nya fynd från denna tid.

Alfred Hackman.

8 0,34

9

0,51
9
7

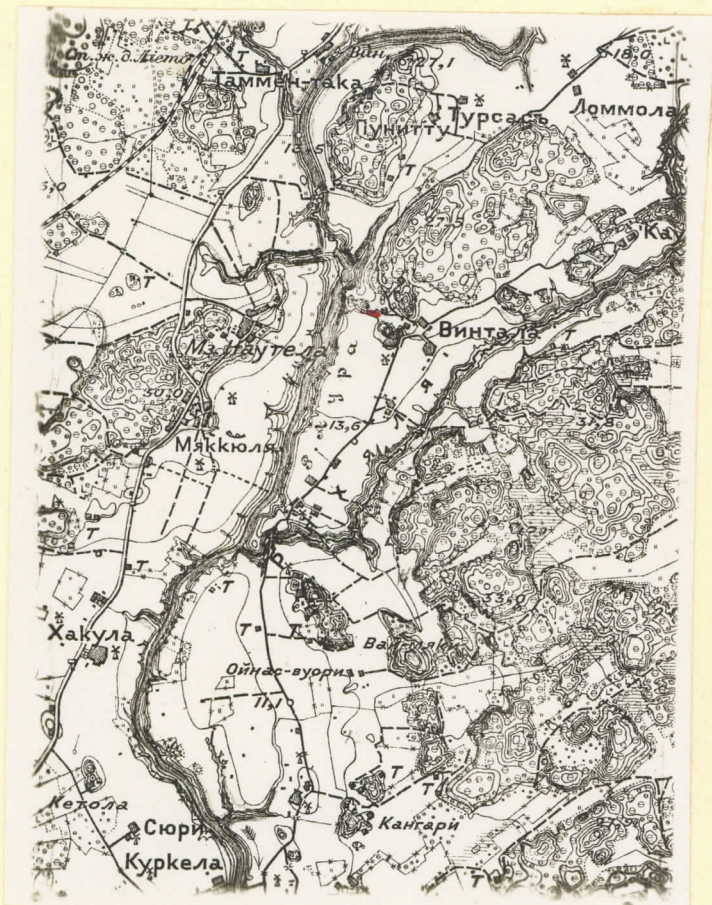
0,39

5cm 10cm 15cm 20cm 25cm 30cm 35cm 40cm 45cm 50cm 1m

5.

Lieto Merola.

Esineiden HM 9222: 393-404 asema.

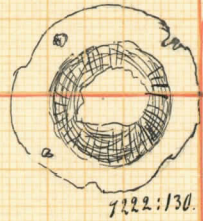

1.

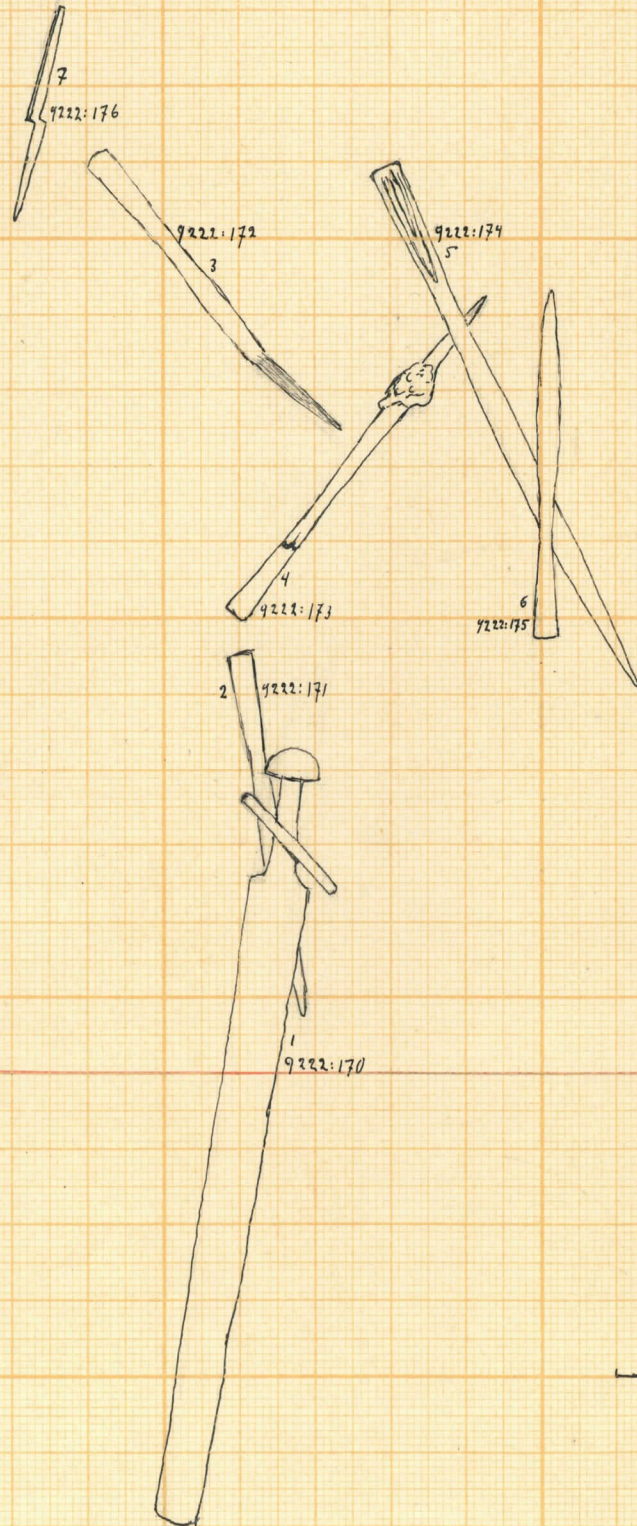
Ote venäläisestä topografisesta karttalehdestä X 17.

Merolan rautakautisen kalmiston asema
on merkitty punaisella pisteellä.

k9

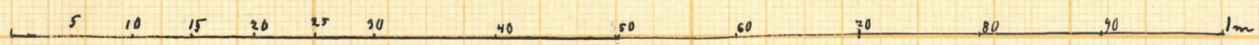

l9

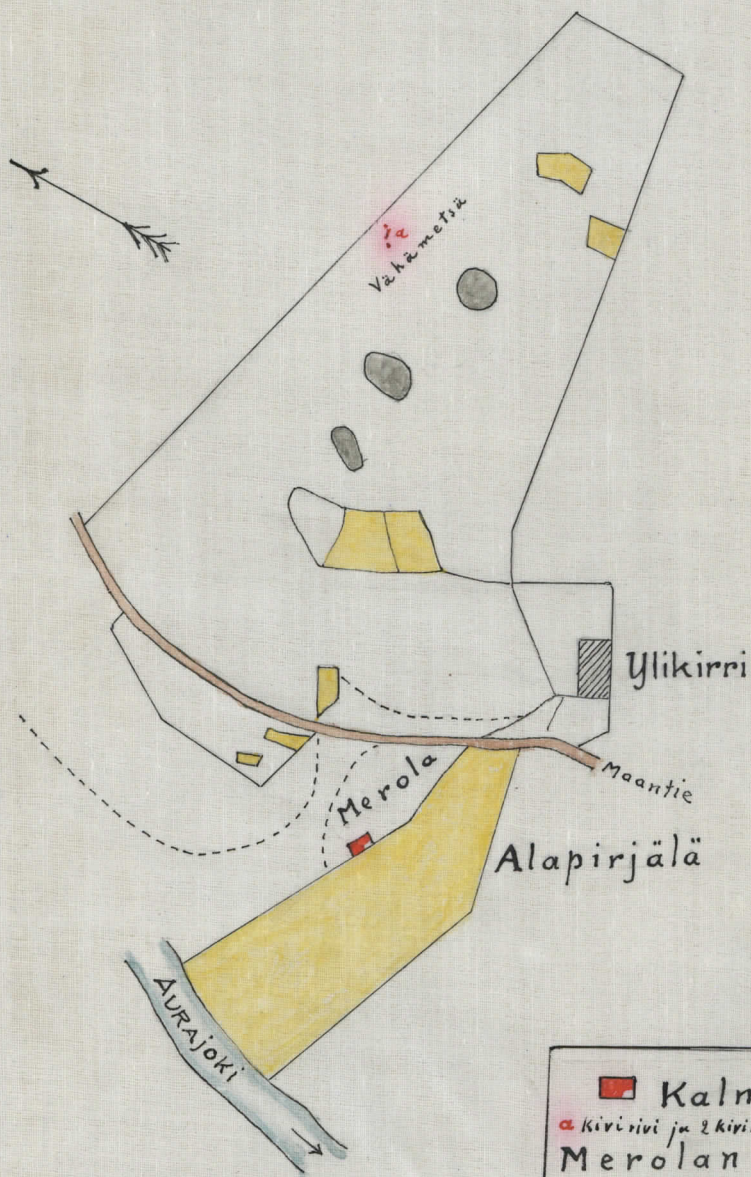

k8 l8
k7 l7

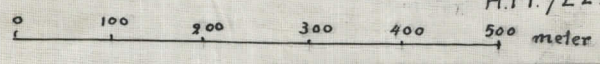
4.
Lieto Merola.
Esiteiden HM.7222:130,170-176
asema Kalmistossa.

Kartta.
 Ulikirrin R. N^o4^z tiluksista
 Liedon pitäjän, Vintalan kylässä
 1905. Oskar Nordqvist.

■ Kalmisto
■ Kivi rivi ja 2 kivilatomusta
 Merolan palsta-
 tilan maalla
 H.M. 9222.

pl. 7620.

13. Föremålen 9222: 393-404 *in situ* i rutan 9.

pl. 7610. 7611.

1-2 Merolaparcell sedd fr. S. Iskogsdungen till vänster mella de två \times gravfältet; vid $+$ ett jordblandat röse; till höger på backen bo-
ningshuset; på sluttningen ett lider m. m.

A. Hackman 1930.

Lieto. Vintala Merola

pl. 7612.

3. Gravfältets nordvästra ända före undersökningen.

pl. 7613.

4. Stenläggningen i rutorna $q_2 - q_4$, $r_2 - r_4$, $s_2 - s_4$, sedd mot väster.

pl. 7616.

5. Stenläggningen i rutorna j3-j5, k3-k5, l3-l5, m3-m5, sedd mot SO.

pl. 7615.

6. Stenläggningen i rutorna h2-h5, i2-i5, sedd mot SW.

pl. 7619.

7. Föremålen 9222:47-56 in situ i rutan j2.

pl. 76

8. Stenläggningen i rutorna q2-q4, r2-r4, s2-s4, sedd mot öster.

Listo, Merola,
A. Hackman 1930.

pl. 7618.

9. Stenläggningen i rutorna j6, j7, k6, k7, l6, l7, m6, m7, n6, n7, sedda mot SW.

pl. 7621.

10. Föremålen 9222: 170-176, 125 in situ i rutorna l7 och l8.

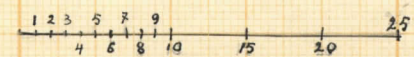
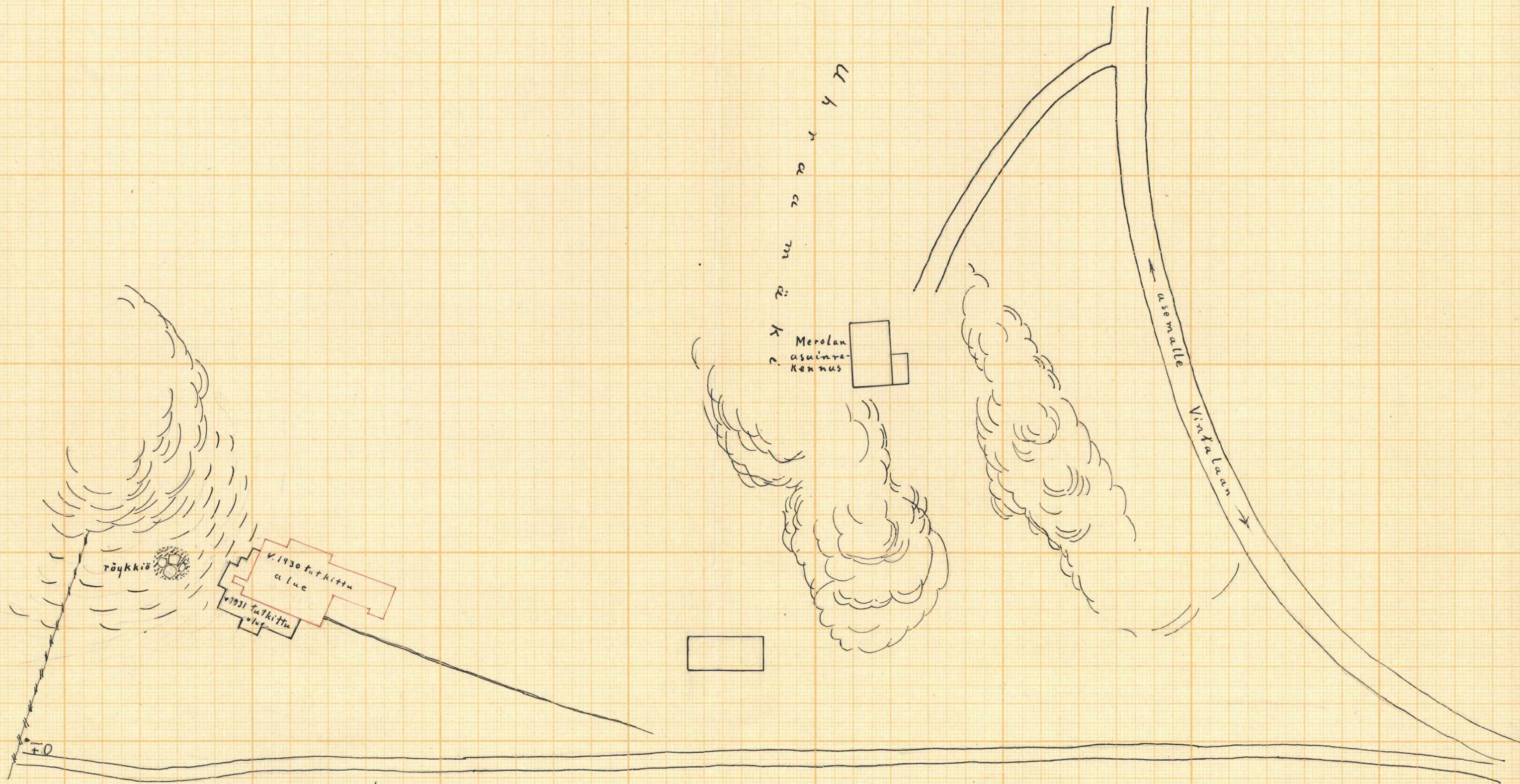
foto „Musi Aura“.

11. Stenläggningen i rutorna p5, p6, q5, q6, r5, r6.

p1.7617.

12. Stenläggningen i rutorna o5-o7, p5-p7, q5-q7, r5-r7.

2.
 Lieto Vintala
 Merolan rautak. kalmisto.

H.M. 9222.
 A. Hackman 1930.